

Sygn. akt III CZ 277/22

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa L. Ł. i S. Ł.

przeciwko J. R., M. N. i Z. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 lipca 2022 r.,

zażalenia powódek

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt I WSC 78/21 I ACa 126/19,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okregowego w Poznaniu i zasądził ponad już przyznaną kwotę 14 382,50 zł także odsetki od tej kwoty a także na rzecz każdej z powódek po 80 000 zł – z tego 50 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 30 000 zł tytułem odszkodowania. W pozostałym zakresie oddalił apelację powódek.

Powódki złożyły skargę kasacyjną, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości i wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 377 000 zł łącznie.

Mając na uwadze charakter dochodzonych roszczeń zarządzeniem z dnia 19 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny wezwał pełnomocnika powódek, aby sprecyzował,

jaka jest wartość przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjną przez każdą z powódek oddzielnie, w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi.

Pismem z dnia 12 września 2021 r. pełnomocnik powódek wskazał, że wartość przedmiotu zaskarżenia przez każdą z powódek wynosi 377 000 zł.

Sąd Apelacyjny przyjął, że każda z powódek zaskarżyła apelacją wyrok Sądu pierwszej instancji w zakresie kwoty 309 020,75 zł i na skutek częściowego uwzględnienia apelacji uzyskała dalszą kwotę 80 000 zł. W konsekwencji obliczył, że wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie mogła przewyższać 229 020,75 zł w odniesieniu do każdej z powódek. Zwrócił uwagę, że w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia określona została na kwotę łączną 377 000 zł i wywodził z tego faktu wniosek, iż pełnomocnik powódek mógł – w odpowiedzi na wezwanie Sądu - dokonać podziału wartości przedmiotu zaskarżenia pomiędzy powódkami jedynie w granicach pierwotnie podanej kwoty, tj. do wysokości 188 500 zł ($377\,000\text{ zł} : 2$). Zwrócił uwagę, że skoro termin do wniesienia skargi kasacyjnej upływał 12 lipca 2021 r., to po tej dacie powódki nie mogły już rozszerzyć zakresu zaskarżenia. W rezultacie za niedopuszczalne uznał zawarte w piśmie z 12 września 2021 r. wyjaśnienie, że każda z powódek zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie kwoty 377 000 zł i przyjął, że wartość przedmiotu zaskarżenia dla każdej powódki zamyka się kwotą 188 500 zł, zaś powyżej tej kwoty skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i w tej części ją odrzucił na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na to postanowienie powódki zarzuciły naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c., art. 19-24 k.p.c., art. 19 § 1 i § 2 k.p.c., art. 26 k.p.c., art. 398⁵ § 1 k.p.c. i art. 6 § 1 k.p.c. i wniosły o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powódek kosztów postępowania zażaleniowego, a ponadto wydania postanowienia o przyjęciu sprawy do merytorycznego rozpoznania.

W odpowiedzi na zażalenie powódek pozwany Z. K. wniósł o oddalenie tego zażalenia w całości oraz o zasądzenie od nich solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 3 k.p.c. skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a w sprawach o prawa majątkowe powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Spełnieniem wymagania formalnego wskazanego w tym przepisie jest samo oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, nawet gdy jest ono błędne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., II UZ 74/13, czy z dnia 21 lipca 2015 r., III UZ 4/15, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2017 r., I UZ 35/17, niepubl.).

Nie budzi wątpliwości w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że sąd drugiej instancji nie powinien bezkrytycznie przyjmować twierdzeń strony o wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną. Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę z naruszeniem reguł z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążące dla oceny dopuszczalności tej skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNCP 1997, nr 11, poz. 180; z dnia 20 czerwca 1997 r., II CKN 245/97, niepubl.; wyrok z dnia 27 lutego 2002 r., I PKN 305/01, OSNP 2004, nr 4, poz. 65). Błędne oznaczenie przez pełnomocnika strony wartości przedmiotu sporu bądź zaskarżenia nie wiąże sądu. Badanie przesłanek dopuszczalności skargi kasacyjnej następuje z urzędu (postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2007 r., II CZ 38/07, niepubl.) i obejmuje także sprawdzenie prawidłowości podanej wartości zaskarżenia. Kontrola przeprowadzana jest z odpowiednim zastosowaniem art. 19 – 24 k.p.c. przez sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., II UZ 74/13, niepubl.).

Uzasadnienie skargi kasacyjnej powódek wyjaśniało, w jakim zakresie zaskarżają wyrok Sądu Apelacyjnego z 8 marca 2021 r. – skarżące żądały uwzględnienia ich powództwa w całości, kwestionując oddalenie w części ich apelacji. Motywy zaskarżonego postanowienia o częściowym odrzuceniu skarg kasacyjnych powódek potwierdzają, że Sąd Apelacyjny dostrzegł, iż w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona nieadekwatnie do żądań powódek i wyników dotychczasowego postępowania oraz że działania mające na celu uściślenie tej wartości także nie przyniosły satysfakcjonujących rezultatów. W tej sytuacji powinien być jednak skorzystać ze swojego uprawnienia,

wynikającego z art. 19 do 24 k.p.c., stosowanych odpowiednio na mocy podwójnego odesłania – do art. 368 § 2 k.p.c. na podstawie art. 398²¹ k.p.c. i dalej – przez art. 368 § 2 k.p.c. i zbadać, a następnie ustalić i przyjąć w sposób wiążący, jaka jest w rzeczywistości wartość przedmiotu zaskarżenia. W ten sposób dokonałby kontroli dopuszczalności nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997/11/180; z dnia 11 lipca 2019 r., V CZ 42/19; z dnia 5 sierpnia 2020 r., I PZ 3/20, z dnia 16 kwietnia 2021 r., V CSK 415/20). Treść uzasadnienia postanowienia wskazuje, że Sąd Apelacyjny podjął działania w tym kierunku i ustalił, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi maksymalnie 229 020,75 zł (prawidłowo 229 021 zł) dla każdej z powódek. Nieprawidłowo przyjął jednak, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest wyznacznikiem zakresu zaskarżenia a nie jego pochodną. Przedmiot zaskarżenia to wskazany przez stronę w środku zaskarżenia zakres, w jakim kwestionuje niekorzystne dla niej orzeczenie i domaga się jego uchylenia, ewentualnie zmiany. Wartość tego przedmiotu trzeba więc określić w drodze analizy konkretnych, kwestionowanych rozstrzygnięć i zgłoszonych żądań. Błędne jest więc stanowisko Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym skarżące nie mogły po upływie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej poprawić błędu w oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia przez jego podwyższenie, gdyż prowadziło to do niedopuszczalnego, bo dokonanego zbyt późno, rozszerzenia zakresu zaskarżenia. Zakres zaskarżenia nie zmienił się bowiem od chwili wniesienia skargi kasacyjnej, a działania powódek, podejmowane z inicjatywy Sądu Apelacyjnego miały jedynie doprowadzić do prawidłowego określenia wartości kwestionowanej przez nie części orzeczenia Sądu Apelacyjnego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 KPC w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.

Nie zachodziły natomiast przesłanki do podjęcia wnioskowanych przez skarżące czynności przedsądowych, skoro Sąd Apelacyjny – z uwagi na wydanie zaskarżonego postanowienia i jego zaskarżenie, nie wykonał jeszcze obowiązków wynikających z art. 398⁷ k.p.c. i związanych z doręczeniem odpisów skargi

kasacyjnej stronie przeciwnej oraz umożliwieniem jej wniesienia odpowiedzi na tę skargę.

Z uwagi na to, że niniejsze postanowienie nie kończy postępowania, koszty postępowania zażaleniowego będą podlegały rozliczeniu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 2 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.).

[as]